

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asia: HE 127/2020 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Kuultava: TietosuojaValtuutettu

Pyydettyinä lausuntonani esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Aluksi totean, että hallituksen esityksessä ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon yleistä tietosuoja-asetusta ((EU) 2016/679). Totean tietosuoja koskevan sääntelyn tulevan useilta osin sovellettavaksi myös tiedonhallintaa koskevissa tilanteissa. Hallituksen esityksessä yleinen tietosuoja-asetus huomioidaan kuitenkin ainoastaan toteamuksenomaisesti.

Hallituksen esityksen sivulla 6 todetaan, että ehdotettu muutos ei vaikuttaisi esimerkiksi ministeriöiden henkilötietojen suojelusta henkilötietojen käsitteilyssä sekä tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) säädettyyn rekisterinpitäjän vastuuseen. Tämän jälkeen esityksessä todetaan, että esityksen ehdotuksella ei olisi vaikutuksia ministeriöiden tehtäviin, toimivaltasuhteisiin tai menettelytapoihin muilta, kun tässä tarkoitettun tiedonhallinnan osalta.

Hallituksen esityksessä ehdotettu sääntely koskee kuitenkin juuri rekisterinpitäjän vastuulle kuuluvaa toimintaa. Esimerkiksi hallituksen esityksen sivulla 11 sanotaan, että *ehdotuksen mukaan valtioneuvoston kanslia vastaisi valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteisestä tiedonhallinnasta vastaavana tiedonhallintayksikkönä valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteisissä tietojärjestelmissä laaditun ja niihin tallennettavan tiedon käsittelyyn ja niihin liittyvien toimintatapojen sekä yhteisten järjestelmiin liittyvästä ohjeistuksesta.*

Ehdotetun lain 2 §:n mukaan puolestaan valtioneuvoston kanslia toimii julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) tarkoitettuna tiedonhallintayksikkönä ja vastaa tältä osin tiedonhallinnasta ja mainitun lain 13 §:n 2-5 momentissa, 14-18 §:ssä ja 5 luvussa viranomaiselle säädettyistä tehtävistä. Ehdotetun lainkohdan mukaan valtioneuvoston kanslia myös ohjaa ja yhteensovittaa yhteisiin hallinto- ja palvelutehtäviin sekä tiedonhallintaan liittyviä toimintatapoja.

Korostan, että tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) tarkoittama tiedonhallintayksikkö on monien tehtävien osalta myös rekisterinpitäjä. Edellä referoitu teksti esityksen perusteluosasta, jonka mukaan ehdotuksella ei ole

vaikutusta rekisterinpitäjän vastuuseen näyttää siten olevan ristiriidassa ehdotetun sääntelyn kanssa.

Yleisessä tietosuojasetuksessa säädetään rekisterinpitäjyydestä. Rekisterinpitäjän määrittäminen tosiasiallisen tilanneteen mukaisesti on tärkeää, sillä rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä. Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä myös niissä tilanteissa, joissa tietoja käsittelee joku muu rekisterinpitäjän puolesta.

Vaikka hallituksen esityksessä säädetään rekisterinpitäjän vastuulle kuuluvista toimista (ohjeistus), todetaan esityksessä, että ehdotetulla sääntelyllä ei olisi vaikutusta yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjästä säädettyyn rekisterinpitäjän vastuuseen.

Totean, että rekisterinpitäjän määritelmän edellytysten täyttymisen osalta tosiasiallinen toiminta on keskeinen arviointikriteeri. Koska rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä, on rekisterinpitäjän kyettävä myös tosiasiallisesti vaikuttamaan siihen, miten henkilötietoja käsitellään.

Hallituksen esitys jättää epäselväksi millä tavoin ehdotettu sääntely vaikuttaisi rekisterinpitäjyyttä koskevaan kysymykseen. Näyttäisi siltä, että esityksen seurauksena valtioneuvoston kanslia olisi rekisterinpitäjä ehdotetun 2 §:n tarkoittamissa tilanteissa, mutta rekisterinpitäjän vastuu voisi kohdentua myös muihin tahoihin. Tämä ei vastaa yleisessä tietosuojasetuksessa säädettyä.

Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt valtioneuvoston kanslian huomiota rekisterinpitäjyyttä koskevaan kysymykseen jo aikaisemmin. Valtioneuvoston kanslia on antanut 5.5.2020 määräyksen *valtioneuvoston yhteisten tietojärjestelmien sisältämien henkilötietojen käsittelystä* (VN/9287/2019). Määräyksellä on vahva liittymäkohta käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen ja määräys koskee keskeisiltä osin sitä, kuka toimii rekisterinpitäjänä. Tietosuojavaltuutetun valtioneuvoston kanslialle antama ohjeistus rekisterinpitäjän määrittämiseksi (dnro 919/96/2020) on jätetty täysin huomioimatta edellä mainitussa määräyksessä.

Tietosuojavaltuutettu on tämän jälkeen lähettänyt valtioneuvoston kanslialle selvityspyynnön rekisterinpitäjyyttä koskevasta kysymyksestä 1.6.2020. Valtioneuvoston kanslia on toimittanut tietosuojavaltuutetulle 22.6.2020 päivätyn selvityksen. Asian käsittely on tietosuojavaltuutetun toimistossa yhä kesken.